

Azərbaycan-Çin münasibətləri möhkəm siyasi təmələ əsaslanır

Azərbaycan və Çin arasında iki və çoxtərəfli münasibətlərin müsbət dinamika inkişafına təsir edən amillər çoxdur. Bu sıradada 4 amili fərqləndirərək bəzi məqamları qeyd etməliyik.

Birincisi, Azərbaycan və Çin arasında münasibətlər möhkəm siyasi fundamental və beynəlxalq hüququn hamıqla qəbul edilmiş prinsiplərinə hörmətə əsaslanır. Rəsmi Bakı və Pekin global arenada separatizmin dəstəklənməsi və iki

li standartlara əsaslanan siyasətin aparılması tendensiylarına qarşı çıxırlar və bu məsələdə vahid mövqe nümayiş etdirirlər. Azərbaycan Respublikası "Vahid Çin" siyasətini dəstəkləyir və ölkəmiz Tayvanın müstəqilliyini tanıyır. Bu o deməkdir ki, Çin Xalq Respublikası hökuməti bütün Çini təmsil edən yeganə qanuni hökumətdir, Tayvan isə Çin ərazisinin ayrılmaz hissəsidir. Çin Xalq Respublikası da Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir. Bu dəstəyin ifadəsi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1994-cü ildə Pekinə etdiyi ilk rəsmi səfərdə təsdiqləndi və sonrakı illərdə də qorunub saxlandı.

2024-cü ildə Azərbaycan və Çin münasibətlərini keyfiyyətə yeni mərhələyə, rəsmi olaraq strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qaldırdılar. Prezident İlham Əliyevin sözləri ilə ifadə etsək, "Strateji tərəfdaşlıq çox yüksək səviyyəli qarşılıqlı etimad, əməkdaşlıq deməkdir və müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara qoşulma məsələsi daxil olmaqla Çin ilə tərəfdaşlığımızın genişləndirilməsini arzulayırıq".

Xarici siyasətində şaxələndirməyə üstünlük verən Azərbaycanın ümumilikdə 22 dövlətlə, o cümlədən Avropa İttifaqının 10 üzvü ilə strateji tərəfdaşlıq münasibətləri var. Türkiyə, Özbəkistan və Rusiya ilə münasibətlərimiz müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəldilmişdir.

İkincisi, beynəlxalq siyasətdə multilateralizmi dəstəkləyən Azərbaycanın Çinlə xarici siyasət sahəsində əməkdaşlığının çoxtərəfli formatda da inkişafı üçün imkanlar mövcuddur. Beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli əməkdaşlıq çoxtərəfli müstəvidə münasibətlərin müsbət dinamikasından xəbər verir. Belə ki, Çinin aparıcı qüvvələrdən olduğu Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının və BRICS-in bütün üzv dövlətlərinin Azərbaycanla dost münasibətləri var. Azərbaycan Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında dialoq üzrə tərəfdaşdır. Şaxələnməmiş xarici siyasət istiqaməti həyata keçirən Azərbaycanın COP29 çərçivəsində Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında daha möhkəm körpülər qurmaq təcrübəsi də beynəlxalq birlik tərəfindən dəyərləndirilir. Prezident İlham Əliyevin sözləri ilə desək, "Azərbaycanın təkcə Mərkəzi Asiya, Xəzər və Cənubi Qafqazda deyil, daha geniş coğrafiyada regional sabitliyə, regional sülhə verdiyi töhfə artıq global, beynəlxalq aktorlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir".

Üçüncüsü, Şimal ilə Cənubun, Şərq ilə Qərbin kəşisməsində qərarlaşan Azərbaycanın malik olduğu coğrafi mövqenin üstünlükləri Çin tərəfindən təqdir edilir. Qafqaz-Xəzər regionunda önəmli ölkə olan Azərbaycan geosiyasi mövqeyə və bundan qaynaqlanan nəqliyyat və logistika üstünlüyünə malikdir. Azərbaycan qədim "İpək yolu" layihəsinin tərkib hissəsi olmaqla, Çinin 2013-cü ildə elan etdiyi müasir "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünün reallaşmasına öz resursları hesabına töhfə verir. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarəti Limanı və Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu bu istiqamətdə vacib seqmentlərdir. Çindən başlayan və Avropaya qədər uzanan layihənin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, Çindən ixrac edilən mallar zamana qənaət və əlverişli tranzit rüsumları ilə Avropa bazarına çatсын. Əlbəttə ki, bu faktor Azərbaycanın həm Çin-Avropa ticarət əlaqələrində sabit tranzit ölkə kimi rolunun artmasına xidmət edir, həm də həyata keçirilən bu cür perspektivli layihələr beynəlxalq əməkdaşlıq yolunda geniş imkanlar açır.

Təbii ki, bütün bu məsələləri düşünülmüş strategiya çərçivəsində əlaqələndirən iki ölkənin siyasi liderləri arasında qarşılıqlı anlaşma və hörmətə əsaslanan dialoqun olmasıdır. Prezident İlham Əliyev və Çin Dövlət Şurasının Sədri Si Cinpin arasında uzun zamandan bəri səmimi dialoq var. Prezident İlham Əliyevin Çin televiziyasına müsahibəsində dediyi "Liderlik, əlbəttə ki, böyük bir məsuliyyətdir və ən önəmlisi ondan ibarətdir ki, lider həmişə öz xalqına, öz əhəlisinə münasibətdə ədalətli olmalıdır" fikri Azərbaycan Prezidentinə beynəlxalq arenada da böyük rəğbət qazandırmışdır. Çünki Prezidentimizin sözü imzası qədər keçərlidir və bu amil etibarlı və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan münasibətlər üçün mühüm baza rolunu oynayır.

**Rizvan NƏBİYEV,
Milli Məclisin deputatı,
siyasi elmlər doktoru**